

Jaarplan 2021

Vertrekpunt voor het Jaarplan 2021 is het beleidsplan van Adapt dat in het voorjaar van 2017 is vastgesteld, na een consultatieronde onder een grote groep stakeholders. Principes en uitgangspunten blijven voornamelijk onveranderd in 2021. Momenteel wordt wel gewerkt aan een nieuw meerjarenbeleidsplan 2021-2025.

Vanuit de missie en visie wil Adapt het erfgoed in de gemeente Alkmaar behouden en waar nodig aan een nieuwe benutting en ontwikkeling helpen. Daarvoor zoeken we zowel de dialoog met zowel vastgoedeigenaren, huurders en exploitanten als de gemeente en de provincie.

1. Aandachtsgebieden

Speerpunten

Onze speerpunten betreffen erfgoed dat een nieuwe toekomst verdient en waarvan we menen dat het in 2021 ons duwtje in de rug wel kan gebruiken. Die presenteert Adapt in de vorm van een short-en longlist. Bij vier objecten op de shortlist zijn we pro-actief met het toevoegen van energie omwille van hergebruik of een herbestemming. Bij acht objecten op de longlist zijn we vooral reactief: we blijven extra alert wat er de komende tijd mee gebeurt, en komen pas in actie als er zorgwekkende ontwikkelingen zijn.

Welke ontwikkelingen in 2021 onze aandacht nodig hebben, is nu nog niet helemaal te overzien. De keuzes voor 2020 lijken op dit moment nog redelijk actueel, mede doordat de corona-uitbraak veel ontwikkelingen ernstig heeft vertraagd. Daarom worden de keuzes en prioriteiten uit 2020 voorlopig gehandhaafd. In de loop van 2021 wordt de shortlist en longlist opnieuw tegen het licht gehouden en waar nodig bijgesteld.

Speciale aandacht hebben wij in 2020 en 2021 voor het dieselgemaal Alkmaar. Vanwege ernstige geconstateerde achterstanden op het gebied van veiligheid rond dit museumgemaal hebben wij in de periode december 2019-maart 2020 onze stichting onvoorzien ingezet voor fondsenwerving, zodat het dieselgemaal uit 1913 zou kunnen voldoen aan moderne milieueisen, ARBO-eisen voor de vrijwilligers en veiligheidseisen om publiek te ontvangen. We dragen bovendien bij aan betere public relations voor het dieselgemaal, dat belangrijk is voor fondsenwerving. Bij de PR- en fondsenwerving zijn we bijzonder succesvol geweest.

Door de verkregen fondsen en subsidies hebben de vrijwillige machinisten afgekeurde dieseltanks al kunnen vervangen en is de oude afgekeurde dieseltank inmiddels gesaneerd. Door de corona-uitbraak is de uitvoering van het project echter stilgevallen. Veel vrijwilligers behoren tot de risicogroep. De resterende financiële middelen bevinden zich momenteel in een fonds en worden in de komende maanden aangesproken voor de uitvoering van de rest van het project, zodra de corona-toestand dat toelaat.

Omdat de gelden voor het dieselgemaal gelabeld zijn door subsidiegevers en de middelen hiervoor apart worden gehouden in een Fonds Dieselgemaal, houden we dit in de exploitatiebegroting 2021 buiten beschouwing. De inbreng van Adapt bestaat vooral uit bestuurlijke vrijwilligersuren (voorzitter/ penningmeester) en de inzet van onze stichting als rechtspersoon voor fondsenwerving, daar waar de dieselgemaal-eigenaar (woningcorporatie Van Alckmaer) niet welkom of ontvankelijk is als subsidievragers. Het is een eenmalig project en we verwachten in 2021 geen aparte gelden op te halen voor het dieselgemaal.

Koester het stadsgezicht

De binnenstad van Alkmaar heeft de status van 'beschermd stadsgezicht'. Daarmee zouden cultuurhistorische aspecten in de binnenstad zwaarder kunnen wegen dan in de gebruikelijke gelijkwaardige belangenafweging. Desalniettemin zijn de afgelopen vijf jaar allerlei ontwikkelingen in ruime mate mogelijk gemaakt in de huidige bestemmingsplannen uit 2012 en 2013. Adapt is voorstander van behoud door benutting en ontwikkeling. Soms gaan plannen van gemeente en pandeigenaren echter te ver en tasten deze de waardevolle monumenten en cultuurhistorische waarden te zeer aan. Daar komt bij dat herbestemming van bestaande panden door onbedoelde neveneffecten van gemeentelijk beleid wordt ontmoedigd.

Primair door overleg met gemeente en planontwikkelaars en het aandacht vragen voor de cultuurhistorische waarden wil Adapt in 2021 het erfgoedbelang behartigen. Daarnaast wil Adapt een waardevolle bijdrage leveren aan de maatschappelijke discussie die over dergelijke ontwikkelingen continu wordt gevoerd. Tot slot pleit Adapt voor een voortijdige actualisatie van de bestemmingsplannen, zodat onvoorziene neveneffecten van de ruimhartige mogelijkheden in de huidige bestemmingsplannen tot het verleden behoren. Aan die actualisatie levert Adapt liefst op de kortst mogelijke termijn, reeds in 2021, een inhoudelijke bijdrage, zoals we dat in 2017 ook hebben gedaan tijdens de inspraakronde van de concept-Omgevingsvisie.

Koester het dorps- en landschapsgezicht

Het landschap van de Schermer en de voormalige gemeente Graft-De Rijk is bijzonder. Zo bijzonder dat de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed in 2005 een nimmer voltooide procedure startte om de droogmakerij Schermer aan te wijzen tot beschermd landschapsgezicht. Voor de bescherming van landschappelijke en cultuurhistorische waarden in het buitengebied zijn we nu aangewezen op structuurvisies en bestemmingsplannen die de afgelopen jaren zijn vastgesteld. In combinatie met de beeldkwaliteitsplannen die de voormalige gemeenten hebben vastgesteld voor een groot deel van het grondgebied, en dankzij het rijksbeschermd dorpsgezicht van De Rijk, is er nog sprake van een goede bescherming. Vanuit economische belangen is er echter voortdurend druk om de teugels te laten vieren. Waar dat kan leiden tot een economisch gebruik van erfgoed met behoud van veel cultuurhistorische waarden, juicht Adapt zo'n ontwikkeling toe. Waar de roep om economische inzet moet leiden tot het verdwijnen van belangrijke landschappelijke of cultuurhistorische kwaliteiten, wil Adapt waar nodig een tegengeluid laten horen.

In 2021 wil Adapt een bijdrage leveren aan discussies over de aanstaande ontwikkelingen die in het buitengebied (voormalige gemeenten Schermer en Graft-De Rijk) een aantasting zouden kunnen betekenen voor landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten. De nadruk hierbij ligt voornamelijk op de droogmakerij Schermer.

Koester de stadswijken

Adapt heeft oog voor de architectonische, stedenbouwkundige en cultuurhistorische waarden van voor- en naoorlogse wijken in de stad Alkmaar, en verwacht dat dit in de komende jaren steeds meer aandacht zal vragen.

De binnenstad van Alkmaar wordt omringd door wijken die vanaf circa 1880 zijn ontwikkeld. De Spoorbuurt is daarvan de oudste. Het Nassaukwartier van rond 1900 is ontworpen door landschapsarchitect Springer en is de enige wijk die behoort tot een beschermd stadsgezicht. In 2011 ging deze wijk behoren tot het rijksbeschermd stadsgezicht Westerhoutkwartier.

De cultuurhistorische waarden en stedenbouwkundige kwaliteiten van wijken die jonger zijn dan 75 jaar, worden doorgaans slechts in beperkte kring herkend en gewaardeerd. Naarmate de wijken in de schil op leeftijd raken neemt de waardering toe, maar nog sneller groeit de druk op grootschalige stadsvernieuwing. De wijken Schermereiland en Oud-Overdie zijn inmiddels ingrijpend gemoderniseerd dankzij sloop/nieuwbouw. Aangezien de wijken minder dan 100 jaar oud waren, was er in die maatschappelijke discussie geen luide roep om behoud van cultuurhistorie.

De Spoorbuurt, de Bergerhof, de Zocherbuurt, het Westerhoutkwartier, de Bloemenbuurt, de Staatsliedenbuurt, het Landstraatkwartier, het Lyceumstraatkwartier, het Blaauwstraatkwartier, de Emmabuurt, Schermereiland, oud-Overdie, het Burgemeesterskwartier en oud-Rochdale behoren inmiddels tot de wijken waar we alert moeten zijn op verlies van cultuurhistorische waarden en stedenbouwkundige kwaliteiten door ingrepen en nieuwe ontwikkelingen.

Adapt wil vanuit het erfgoedbelang gesprekspartner zijn bij sloop-nieuwplannen en herstructurering in de schilwijken door gemeente en woningcorporaties. Waar nodig mengt Adapt zich in 2021 in maatschappelijke discussies rond ruimtelijke ordening/ stadsvernieuwing die hier wordt beoogd. Met onze samenwerkingspartner woningcorporatie Van Alckmaer overleggen we periodiek en achter de schermen over het beheer en onderhoud van hun erfgoedrijke vastgoedportefeuille, zoals de sloop-nieuwbouwplannen voor de Bloemwijk.

Koester het religieus erfgoed

In de zomer van 2018 startte Adapt een lobby bij de gemeentepolitiek om te pleiten voor het opstellen van een kerkensvisie. Daarin ontwikkelen gemeente, kerkbesturen, gelovigen, erfgoedorganisaties en andere betrokkenen samen op lokaal niveau een visie voor het religieus

erfgoed in de gemeente, wegen daarbij alle belangen en maken daarbij keuzes over de toekomst van alle kerken.

Vervolgens stelde het College van B&W in de gemeentebegroting van 2019 een nieuwe post voor van 25.000 euro voor het opstellen van een gezamenlijke kerkenvisie. De gemeenteraad nam deze begroting met algemene stemmen aan.

Het opstellen van een kerkenvisie is een meerjarig project. Tijdens de Nationale Aftrap Kerkenaanpak op zaterdag 10 november 2018 in de Stevenskerk te Nijmegen ontmoette een delegatie van Adapt minister Ingrid van Engelshoven. We overhandigden een puzzel, die symbool stond voor de lastige opgave die het opstellen van een kerkenvisie in Alkmaar zal worden. In 2019 kwam de gemeente Alkmaar in aanmerking voor een rijksuitkering van 75.000 euro voor een kerkenvisie, omdat Alkmaar 40 kerkgebouwen of meer van voor 1970 telt. De 25.000 euro die de gemeenteraad voor 2019 ervoor had gereserveerd, kan nu een andere bestemming krijgen. Dat de Minister van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur & Sport de kosten van het opstellen van de kerkenvisie voor haar rekening heeft genomen, is namelijk een onverwachte meevaller voor de gemeente.

Adapt rekent erop dat de wethouder in 2021 niet alleen kerkgenootschappen zal betrekken bij het opstellen van de kerkenvisie. Maatschappelijke organisaties zoals dorpsraden, buurtverenigingen, Historische Vereniging Alkmaar en erfgoedstichting Adapt hebben ieder hun eigen inbreng.

2. Resultaten

Hieronder worden verdeeld over 5 thema's de beoogde resultaten vermeld, met daarbij cursief vermeld de activiteiten die in 2021 minimaal nodig zijn om het resultaat te behalen.

1. Het opzetten van strategische samenwerkingen, onder andere met bijvoorbeeld Bond Heemschut en Historische Vereniging Alkmaar.
 - a. *periodiek strategisch bestuurlijk overleg in april en oktober*
2. Vergroting van het draagvlak voor behoud en herbestemming van Alkmaars erfgoed bij politici, beleidsmedewerkers, eigenaren, betrokkenen en de Alkmaarse bevolking.
 - a. *persberichten*
 - b. *social media*
 - c. *website*
 - d. *bijeenkomsten*
 - e. *excursies*
3. Versterking en facilitering van de dialoog en samenwerking tussen lokale actoren om vanuit gezamenlijke belangen en doelen tot behoud en herbestemming van Alkmaars erfgoed te komen.
 - a. *periodiek overleg met eigenaren van het dieselgemaal, V&D, St. Josephkerk, Westerlicht*
4. Participeren in landelijke discussies
 - a. *Deelname aan landelijke en provinciale bijeenkomsten, zoals Contactdag Herbestemming Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed*
5. Een substantiële bijdrage leveren aan het maatschappelijk debat over behoud en herbestemming van Alkmaars erfgoed
 - a. *inspreken tijdens raads- en commissievergaderingen waar nodig*
 - b. *inspreken bij Provinciale Staten van Noord-Holland waar nodig*
 - c. *correspondentie met overheden en politieke partijen*
 - d. *bezoek aan ledenvergaderingen lokale politieke partijen*
 - e. *bezoek aan raadsfracties*
 - f. *persberichten/ ingezonden brieven*
 - g. *social media*
 - h. *adverteren via Google AdWords*
 - i. *video*
6. Participatie in de beleidsvoorbereiding en beleidsvorming rond Alkmaars erfgoed bij overheden
 - a. *inspraakreacties en zienswijzen bij structuurvisies en bestemmingsplannen*
 - b. *deelname aan participatietrajecten, zoals Klankbordgroep Vernieuwbouw ziekenhuis*
7. Erfgoed en herbestemming een belangrijk thema maken tijdens deze raadsperiode
 - a. *bezoek aan ledenvergaderingen lokale politieke partijen*
 - b. *bezoek aan raadsfracties*
 - c. *persberichten*
 - d. *social media*
 - e. *video*
8. Positieve media-aandacht voor behoud en herbestemming van Alkmaars erfgoed
 - a. *persberichten*
 - b. *ingezonden brieven Alkmaarsche Courant*
 - c. *social media*
 - d. *website*
 - e. *bijeenkomsten*
 - f. *excursies*
9. Het beheer van de website van Adapt als platform voor dialoog, discussie en samenwerking
 - a. *afspraken met hosting provider Kobalt over verdere websiteontwikkeling*
 - b. *inschakeling van professionele fotografen*
10. De productie en distributie van een digitale nieuwsbrief
 - a. *gebruik van e-mail service provider zoals Mailchimp*
 - b. *onderhoud van mailinglists*

11. De productie en distributie van korte video's
 - a. *afspraken met Stichting STAD om met video jongeren te bereiken*
 - b. *Alkmaar Centraal stimuleren om videoreportages over erfgoed te maken*
 - c. *aanschaf van videobewerkingssoftware en volgen cursus*
 - d. *beheer van een eigen YouTube-kanaal*
12. Toegenomen bekendheid met de verhalen en achtergronden van gebouwen en landschappen die het de cultuurhistorische waarde geven en het tot erfgoed maken
 - a. *samenwerking met het Regionaal Archief Alkmaar*
 - b. *website*
 - c. *social media*
 - d. *persberichten*
 - e. *video*
13. Een lokale themabijeenkomst over herbestemming van Alkmaars erfgoed
 - a. *bijvoorbeeld over herbestemming van kerken en onze lokale kerkervisie*
14. Een excursie naar voorbeeldprojecten voor herbestemming
 - a. *bijvoorbeeld een excursie per bus met belangstellende Alkmaarders naar voorbeeldprojecten in de regio*
15. Deelname aan de landelijke Open Monumentendag 2^e weekend van september
 - a. *aanwezigheid op de centrale informatiemarkt in de Grote Kerk*
 - b. *storytelling ter plekke van een opengesteld monumentaal object*
16. Structuren ontwikkelen voor structurele inkomstenstroom
 - a. *Opstellen van een strategisch meerjaren fondsenwervingsplan*
 - b. *relatie onderhouden en versterken met bevriende donateurs, bijvoorbeeld tijdens eindejaarsborrel*
17. Circa 13.000 euro aan donaties, schenkingen en sponsoring uit de samenleving
 - a. *aanvragen indienen bij diverse fondsen*
 - b. *samenwerkingscontract met Van Alckmaer*
 - c. *voortzetting sponsorrelatie met Raetsheren en VBM Ontwikkeling*
 - d. *promotie ANBI-status Adapt*
18. De opbouw van een netwerk voor erfgoedbescherming in het landelijk gebied bestaande uit inwoners van de voormalige gemeenten Graft-De Rijp
 - a. *vergroten van de bekendheid van Adapt in voormalige gemeenten Graft-De Rijp en Schermer*
 - b. *relaties opbouwen met mensen die woonachtig zijn in het landelijk gebied en belangenbehartiging en activiteiten voor hun rekening kunnen nemen*
19. Het versterken van de schil van adviseurs en ondersteuners rondom het bestuur
 - a. *werven en selecteren van adviseurs die bestuur gevraagd en ongevraagd advies geven*
 - b. *relatie onderhouden en versterken met adviseurs, bijvoorbeeld tijdens eindejaarsborrel*
20. Het structureren van de schil van adviseurs en ondersteuners rondom het bestuur
 - a. *besluit nemen over instellen Raad van Advies*
 - b. *bestuursreglement vaststellen waarin ook dergelijke zaken zijn geregeld*